

EU-förordning om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial

2022/23:FPM122

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

2023-08-28

Dokumentbeteckning

COM(2023) 414

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the production and marketing of plant reproductive material in the Union, amending Regulations (EU) 2016/2031, 2017/625 and 2018/848 of the European Parliament and of the Council, and repealing Council Directives 66/401/EEC, 66/402/EEC, 68/193/EEC, 2002/53/EC, 2002/54/EC, 2002/55/EC, 2002/56/EC, 2002/57/EC, 2008/72/EC and 2008/90/EC (Regulation on plant reproductive material)

COM(2023) 414 final annexes 1 to 8

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the production and marketing of plant reproductive material in the Union, amending Regulations (EU) 2016/2031, 2017/625 and 2018/848 of the European Parliament and of the Council, and repealing Council Directives 66/401/EEC, 66/402/EEC, 68/193/EEC, 2002/53/EC, 2002/54/EC, 2002/55/EC, 2002/56/EC, 2002/57/EC, 2008/72/EC and 2008/90/EC (Regulation on plant reproductive material)

Sammanfattning

Den 5 juli 2023 presenterade kommissionen sitt förslag till ny lagstiftning för produktion och saluföring av växtförökningsmaterial.

Förslaget stödjer EU:s Gröna given (KOM (2019) 640, fakta-PM 2019/20: FPM13) och Från jord till bord-strategin (KOM (2019) 640, fakta-PM 2019/20:FPM13) där hållbara livsmedelssystem är beroende av tillgång till utsäde och annat förökningsmaterial, och där mångfald och innovation krävs. Lantbrukare måste ha tillgång till ett brett utbud av kvalitetsutsäde för växtsorter anpassade till klimatförändringarna. Grundförfattningen ska kompletteras med delegerade- och genomförandeakter.

Förslaget bygger på det redan etablerade regelsystemets två pelare med sortregistrering och certifiering av utsäde. Det ersätter tio av de nuvarande direktiven som funnits sedan 1960-talet. Direktivet för prydnadsväxter behålls i dess nuvarande form.

Syftet med kommissionens förslag är att följande övergripande mål ska kunna uppnås:

- 1 att säkerställa kvalitet och mångfald av förökningsmaterial (inkl. utsäde), och tillgänglighet för yrkesmässiga aktörer och slutanvändare,
- 2 att stödja innovation och konkurrenskraft för sektorn i unionen,
- 3 att bidra till hållbar jordbruksproduktion och anpassning till klimatförändringar, samt
- 4 att bidra till livsmedelssäkerhet.

De hållbarhetskrav som i dag gäller vid teknisk provning av nya sorter av lantbruksväxter utvidgas till att gälla nya sorter av samtliga reglerade arter. Idag genomförs denna provning endast för lantbruksväxter. Förslaget innebär att även frukt och bär, vinstockar och köksväxter ska omfattas. Dessutom införs anpassade regler för sorter lämpliga för ekologisk produktion.

I regelverket föreslås vissa förenklingar för exempelvis sorter som är avsedda för bevarande av den odlade mångfalden och vid utbyte *in natura* mellan lantbrukare.

Bestämmelserna i förordningen om offentlig kontroll kommer att bli tillämpliga för växtförökningsmaterial. Likaledes kommer ändringar behöva göras i EU:s förordning om växtskydd och EU:s förordning om ekologisk produktion.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat ett förslag till ny uppdaterad lagstiftning. Regeringen ställer sig bakom de övergripande målen i den förslagna lagstiftningen. Regeringen är angelägen om att regleringen inte innebär en omotiverad ökad administrativ börda för myndigheter och företag.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

En första utvärdering av lagstiftningen om växtförökningsmaterial gjordes 2008. Kommissionen presenterade 2013 ett förslag till reviderad lagstiftning och konsekvensanalys. Detta förslag röstades ned av Europaparlamentet 2014. Motiveringen var att man inte kunde täcka in alla regler för växtförökningsmaterial och skogsodlingsmaterial i en enda rättsakt. Det fanns även reservationer kring reglerna för saluföring till fritidsodlare, att

förslaget medförde en onödigt hög administrativ börda för yrkesutövare och otillräckliga biodiversitetsregler. Kommissionen återkallade förslaget 2015. Efter en begäran från Europeiska rådet 2019 lade kommissionen 2021 fram en studie om behovet av att uppdatera gällande lagstiftning för produktion och saluföring av växtförökningsmaterial. En extern studie genomfördes 2022 för att inhämta underlag till en konsekvensanalys. Förslaget till ny lagstiftning publicerades av kommissionen den 5 juli 2023. En första presentation av förslaget gjordes vid rådsarbetsgruppsmöte den 6 juli och för ministerrådet den 25 juli 2023.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget till ny förordning för produktion och saluföring av växtförökningsmaterial (PRM) ersätter 10 direktiv för lantbruksgrödor, köksväxter, fruktplantor och vinstockar. Förslaget gäller inte för skogsodlingsmaterial, som kommer regleras separat och inte heller för prydnadsväxter där nuvarande direktiv kommer att bibehållas. Förslagets två huvudpelare är sortregistrering och certifiering av individuella partier av växtförökningsmaterial och bygger på nuvarande reglering. Växtförökningsmaterial är endast tillåtet att produceras och saluföras om det tillhör sorter som är registrerade i nationella sortregister.

Lättnader i lagstiftningen införs för vissa sorter, bl.a. för bevarandesorter, för heterogent material, för PRM som säljs till slutkonsument (såsom fritidsodlare), för PRM som saluförs från genbanker, organisationer och nätverk och byte av utsäde mellan lantbrukare. Import av PRM från tredje land tillåts endast om materialet bedöms vara likvärdigt med material som producerats inom unionen. Yrkesmässiga aktörer måste vara registrerade i samma register som gäller enligt EU:s växtskyddsförordning (EU) 2016/2031 då denna reglering redan till stor del är tillämplig för saluföring av PRM. Krav på spårbarhet gäller mellan professionella aktörer.

Enligt förslaget måste PRM tillhöra en registrerad sort. Om en sort är registrerad i en medlemsstat kan den marknadsföras i hela unionen. Den kommer då att återfinnas i EU:s gemensamma sortregister. Sorter kommer att kunna registreras under två kategorier; sorter med officiell beskrivning som genomgått provning att den är särskiljbar, enhetlig och stabil, s.k. DUS-provning, och bevarandesorter som har en officiellt erkänd beskrivning men som inte genomgått DUS-provning. För sorter med officiell beskrivning gäller att dessa förutom DUS-provning även kan genomgå provning för dess hållbara odlings- och bruksvärde, s.k. VSCU. Denna möjlighet utökas från lantbruksgrödor till att även omfatta grönsaker (köksväxter) och fruktträd. Endast behöriga myndigheter, eller privata aktörer efter bemyndigande, får utföra DUS-provning och granskning av provområdet sker av EU:s växtsortsmyndighet (CPVO). Sorter som fått en godkänd växtförädlarrätt anses uppfylla DUS-kraven. I förslaget finns bestämmelser kring sortregistrering. Registreringen gäller 10 år men för fruktplantor och vinstockar gäller registreringen i 30 år.

Förslaget innebär även vissa ändringar av andra rättsakter som EU:s växtskyddsförordning så att reglerade EU-icke-karantänskadegörare endast kommer att regleras genom växtskyddsförordningen.

Växtförökningsmaterialet måste uppfylla kraven i internationella standarder. Den behöriga myndigheten ska kontrollera att materialet uppfyller kraven genom inspektioner, provtagning och testning. Detta bekräftas genom en officiell etikett. Det finns möjlighet för den behöriga myndigheten att delegera möjligheten att certifiera och utfärda officiella etiketter till yrkesmässiga aktörer.

Förslaget innehåller även regler för upprätthållande, dokumentation och provtagning av registrerade sorter för att säkerställa identifiering och effektiv kontroll under hela registreringsperioden.

De generella reglerna och principerna för offentlig kontroll i EU: s förordning om offentlig kontroll 2017/625 (EU) (kontrollförordningen) föreslås gälla för produktion och saluföring av PRM inklusive myndigheternas behörighet, delegering av uppgifter och certifiering.

För herbicidtoleranta grödor föreslås att medlemsstaterna ska kunna införa villkor för att minska riskerna för utveckling av resistens i ogräs och andra önskade effekter.

Slutligen behöver EU:s förordning för ekologisk produktion 2018/848 (EU) ändras för att uppdatera innehållet om växtförökningsmaterial och ekologiskt heterogent material.

Förordningen kommer att tillämpas tre år efter att den har trätt i kraft. Ytterligare tid ges till införandet av hållbarhetskriterier för nya sorter. Reglerna för notifieringar om bristande efterlevnad kommer att gälla direkt vid ikraftträdandet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den föreslagna förordningen blir till alla delar bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det behövs därför inte några författningsändringar för att förordningen ska bli tillämplig i Sverige. Däremot kan det behövas andra anpassningar av nationell rätt för att förordningen ska få full verkan. Regeringen förutser att nuvarande utsädeslagen (1976:298) och utsädesförordningen (2000:1330), lagen (1975:74) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter för trädgårdsnäringen och förordningen (1977:945) om trädgårdsväxters sundhet, sortäktighet och kvalitet behöver ändras liksom de föreskrifter inom området som Statens jordbruksverk utfärdat. Regeringen bedömer att även lagen (1970:299) om skydd mot flyghavre kan behöva ses över.

De föreslagna lagstiftningsakterna kommer påverka utsädesbranschen och de som utför provningar för utsädesbranschen liksom Statens jordbruksverk och

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har genomfört en omfattande konsekvensanalys av förslagen och bedömer att den inte har några budgetära konsekvenser. Regeringens bedömning är dock att ökad administrativ börda kan få budgetära konsekvenser men analysen pågår fortfarande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat ett förslag till ny uppdaterad lagstiftning. Regeringen ställer sig bakom de övergripande målen med PRM-lagstiftningen. Regeringen är angelägen om att regleringen inte innebär en omotiverad ökad administrativ börda för myndigheter och företag.

Eventuella kostnader på EU-budgeten ska hållas inom ramen för befintliga ramar och program. Sverige har en budgetrestriktiv linje och kommer att verka för att minska den administrativa bördan för både det offentliga och företagen. Om förslaget medför ökade kostnader för den nationella budgeten ska dessa i första hand finansieras genom omprioriteringar inom berörda anslag i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95FiU5, rskr. 1994/95:67).

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Preliminärt har flera medlemsstater uttryckt att de inte vill att PRM-lagstiftningen ska omfattas av reglerna i kontrollförordningen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända. Europaparlamentet har inte behandlat förslaget ännu.

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu inte kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund för förslaget till förordning har kommissionen angett artiklarna 43.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringens preliminära bedömning är att förslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Regeringskansliet avser hålla ett EU-samråd med myndigheter, organisationer och näringslivet den 5 september. Kommissionen presenterade förslaget på jordbruks- och fiskerådet den 25 juli. Förhandlingarna sker i rådsarbetsgruppen för utsäde (F.05).

4.2 Fackuttryck/termer

PRM; Plant reproductive material, växtförökningsmaterial exempelvis utsäde, plantor och knölar mm.

DUS; Distinctness, Uniformity and Stability - Provning av sorts särskiljbarhet (från andra sorter), enhetlighet (inom sorten) och stabilitet (över tid).

VSCU; Value for Sustainable Cultivation and Use - hållbar odlings- och bruksvärdeprovning.